Euroopa Parlament
2024-2029

Eelarvekontrollikomisjon

2024/2052(INI)

21.2.2025

RAPORTI PROJEKT

Euroopa Investeerimispanga finantstegevuse kontrolli 2023. aasta aruande kohta
(2024/2052(INI))

Eelarvekontrollikomisjon

Raportöör: Ondřej Knotek

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....3

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa Investeerimispanga finantstegevuse kontrolli 2023. aasta aruande kohta (2024/2052(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Investeerimispanga (EIP) 1. veebruari 2024. aasta tegevusaruannet „A Blueprint for Sustainable Living“ (Kestliku eluviisi kava) ja 2. veebruari 2023. aasta dokumenti „EIB Group Operational Plan 2023-2025“ (EIP Grupi tegevuskava aastateks 2023–2025),

– võttes arvesse 7. veebruaril 2024. aastal avaldatud EIP investeerimisaruannet 2023/2024 „Transforming for competitiveness“ (Ümberkujundamine konkurentsivõime nimel),

– võttes arvesse EIP 8. mai 2023. aasta dokumenti „Mid-term review of the EIB Energy Lending Policy“ (EIP energeetikalaenupoliitika vahehindamine),

– võttes arvesse 1. juulil 2024. aastal avaldatud EIP aruannet EIP Grupi läbipaistvuspoliitika rakendamise kohta 2023. aastal,

– võttes arvesse EIP 27. veebruari 2023. aasta dokumenti „The EIB Group PATH Framework – Version 1.2 of November 2023 – Supporting counterparties on their pathways to align with the Paris Agreement“ (EIP Grupi raamistik PATH – 2023. aasta novembrikuu versioon 1.2 – vastaspoolte toetamine oma tegevuse Pariisi kokkuleppega vastavusse viimisel),

– võttes arvesse EIP 21. juuni 2024. aasta dokumenti „EIB Group 2024-2027 Strategic Roadmap“ (EIP Grupi strateegiline tegevuskava 2024–2027) ja 29. novembri 2023. aasta dokumenti „EIB Global Strategic Roadmap“ (EIP Globali strateegiline tegevuskava),

– võttes arvesse 25. juulil 2024. aastal avaldatud EIP Grupi 2023. aasta kestlikkusaruannet,

– võttes arvesse EIP 6. veebruari 2023. aasta teabekirja „The European Investment Bank’s approach to human rights“ (Euroopa Investeerimispanga lähenemisviis inimõigustele),

– võttes arvesse 10. juunil 2024. aastal avaldatud EIP Grupi kaebuste lahendamise mehhanismi 2023. aasta aruannet,

– võttes arvesse EIP 14. oktoobri 2024. aasta dokumenti „Diversity, Equity and Inclusion at the EIB Group“ (Mitmekesisus, võrdsus ja kaasamine EIP Grupis),

– võttes arvesse EIP 23. septembri 2024. aasta väljaannet „EIB Audit Committee Annual Reports for the year 2023“ (EIP auditikomisjoni aastaaruanded 2023. aasta kohta),

– võttes arvesse EIP 15. juuli 2024. aasta aruannet „EIB Group activities in EU cohesion regions in 2023“ (EIP Grupi tegevus ELi ühtekuuluvuspiirkondades 2023. aastal),

– võttes arvesse EIP 19. oktoobri 2023. aasta aruannet „EIB Investment Survey 2023 – European Union overview“ (EIP 2023. aasta investeerimisuuring – Euroopa Liidu ülevaade),

– võttes arvesse EIP 26. juuni 2024. aasta aruannet „EIB Group support for EU businesses: Evidence of impact in addressing market failures“ (EIP Grupi toetus ELi ettevõtjatele: tõendid turutõrgete kõrvaldamise mõju kohta),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 5. märtsi 2024. aasta ühisteatist „Uus Euroopa kaitsetööstuse strateegia: ELi valmisoleku saavutamine reageerimisvõimelise ja kerkse Euroopa kaitsetööstuse abil“ (JOIN(2024)0010),

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja eriaruannet nr 22/2024 „Topeltrahastamine ELi eelarvest“,

– võttes arvesse EIP 29. detsembri 2023. aasta aruannet „European Investment Bank Group Risk Management Disclosure Report – June 2023“ (EIP Grupi riskijuhtimise avalikustamisaruanne – juuni 2023),

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A10-0000/2025),

A. arvestades, et EIP on tema laenutegevuse mahu põhjal maailma suurim mitmepoolne arengupank;

B. arvestades, et EIP on mitmepoolne investeerimispank, mille omanikud on ELi liikmesriigid ja mille tegevust juhivad juhatajate nõukogu, direktorite nõukogu ja halduskomitee ning tal on oma sisemised aruandlus-, juhtimis- ja auditeerimismehhanismid;

C. arvestades, et EIP tegutseb küll konkurentsiturul, kuid ta on ühtlasi ka ELi asutus, kellelt oodatakse rangete standardite järgimist seoses läbipaistvuse ja sidusrühmade kaasamisega;

D. arvestades, et EIP-l on valdkonnaülesed eesmärgid seoses kliimameetmete ja keskkonnasäästlikkuse, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse ja lähenemise, digiülemineku ning ELi välistegevuse prioriteetide toetamisega kogu maailmas ning tema rahastamine on kooskõlas ELi poliitiliste prioriteetidega;

E. arvestades, et EIP-le on samuti usaldatud ELi poliitika rakendamiseks vajalike vahendite hankimine laenuvõtmise kaudu;

F. arvestades, et Euroopa Ülemkogu strateegilises tegevuskavas aastateks 2024–2029 on antud EIP Grupile ELi kaitse- ja julgeolekutegevuse tõukejõuna suurem roll ning rõhutatakse vajadust tugevdada ELi konkurentsivõimet märkimisväärsete ühiste investeeringutega, kaasates nii avaliku kui ka erasektori vahendeid;

G. arvestades, et Draghi aruandes Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta[1] tehti mitu ettepanekut selleks, et laiendada EIP rolli ELi poliitika rahastamisel veelgi ja võimaldada tal võtta rohkem riske;

H. arvestades, et oluline on kõrvaldada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ning keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate takistused rahastamisele juurdepääsul; arvestades, et avaliku sektori laenuandmise ja tagatisskeemid on oluline vastutsükliline poliitikavahend, eelkõige majanduslanguse ajal, kuid ka struktuursete turutõrgete leevendamiseks;

I. arvestades, et EIP on Euroopa arengualase finantsstruktuuri oluline osa ja suurim mitmepoolne laenuandja ELi naabruspiirkondades;

J. arvestades, et ELi poliitika edu ja selle rakendamise tulemuslikkus sõltub üha enam EIP Grupist; arvestades, et on selge, et Euroopa Parlamendi EIP finantstegevust puudutav tugev ja kvaliteetne kontroll peaks olema vastavuses EIP ja komisjoni vahelise koostöö intensiivsusega, mis on muutunud väga oluliseks;

K. arvestades, et EIP ärimudeli puhul on nõutavad rangeimad usaldusväärsuse, vastutuse ja läbipaistvuse standardid ning tuleb võtta ja pidevalt ajakohastada asjakohaseid meetmeid, et võidelda mis tahes vormis pettuse, rahapesu, terrorismi rahastamise ja organiseeritud kuritegevuse vastu;

Finantstehingud ja tulemused

1. märgib, et EIP on tegutsenud tulemuslikult ja tõhusalt rahvusvahelises kontekstis, mille on tinginud geopoliitiliste olukordade, kliimamuutuste mõju ja muude maailmamajandust mõjutavate olukordadega seotud üleilmsed probleemid;

2. märgib, et EIP Grupi rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite (IFRS) kohane konsolideeritud tulemus oli 2023. aastal 2,272 miljardit eurot võrreldes 2,327 miljardi euroga 2022. aastal (2,4 % langus võrreldes eelneva aastaga);

3. märgib, et EIP kogulikviidsuse suhtarv jäi 2023. aasta lõpuni sisemistesse piiridesse; rõhutab, et EIP AAA reiting koos „stabiilse“ väljavaatega on vajalik asjakohaste turupõhiste rahastamisallikate tagamiseks soodsa intressimääraga ja et seda tuleb säilitada; rõhutab, et EIP hea krediidikvaliteet on tema eduka ärimudeli võti;

4. märgib, et 2023. aastal olid EIP väljamaksed kokku 54,4 miljardit eurot (millest 53,4 miljardit eurot olid panga omavahendid) võrreldes 54,3 miljardi euroga 2022. aastal (millest 53,3 miljardit eurot olid panga omavahendid); märgib, et EIP majandusosakonna ja komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse ühiselt väljatöötatud majandusmudeli kohaselt luuakse EIP Grupi poolt ainuüksi 2023. aastal ELis allkirjastatud koguinvesteeringutega 2027. aastaks ELi 27 liikmesriigis umbes 1 460 000 uut töökohta ning nende mõju ELi majandusele on võrdne SKP 1,03 protsendipunkti suuruse kasvuga;

Programm „InvestEU“, mitmeaastase finantsraamistiku lihtsustamine ning taaste- ja

[1] Draghi, M., *„The future of European competitiveness“*, september 2024.

vastupidavusrahastu

5. väljendab heameelt, et 13. detsembril 2023 võeti vastu EIP Grupi 2024.–2026. aasta tegevuskava, milles esitatakse kokkuvõte EIP Grupi strateegia elluviimiseks seatud prioriteetidest ja tegevusest järgneva kolme aasta jooksul;

6. tuletab meelde, et InvestEU määruse[2] kohaselt antakse ELi eelarvelisest tagatisest EIP Grupile 75 % (19,6 miljardit eurot); rõhutab, et ainuüksi 2023. aastal kiitis EIP programmi „InvestEU“ raames heaks 30 tehingut kogusummas 9,1 miljardit eurot;

7. rõhutab, et praeguses mitmeaastases finantsraamistikus 2021–2027 täidab EIP 87 komisjoni antud volitust, mille arv kasvab umbes 130ni, kui võtta arvesse ka need, mis on seotud eelarve jagatud täitmisega ning mille on andnud kohalikud omavalitsused ja liikmesriigid, ning märgib, et EIP koostab nende kohta aastas vähemalt 457 aruannet; juhib tähelepanu sellele, et ressursside parema kasutamise võimaldamiseks tuleb vähendada bürokraatiat ja protsesse lihtsustada;

8. rõhutab, et EIP täidab neljas liikmesriigis kuut taaste- ja vastupidavusrahastu volitust, mis on allkirjastatud 2021. aastal (Kreeka ja Itaalia), 2022. aastal (Rumeenia) ja 2024. aastal (Hispaania) ning mille kogumaht on 8,7 miljardit eurot; mõistab siiski, et kuludega sidumata rahastamisel põhinevate vahendite – mille maht on taaste- ja vastupidavusrahastuga märkimisväärselt kasvanud – kasutuselevõtt suurendab objektiivselt vigade ja väärhalduse, eelkõige topeltrahastamise ohtu; palub komisjonil ja EIP-l kui peamisel partneril ja nõustajal hoiduda selliste uute ettepanekute esitamisest, milles kasutatakse taaste- ja vastupidavusrahastut rahastamismehhanismide kehtestamise alusena, sealhulgas komisjoni tulevases ettepanekus mitmeaastase finantsraamistiku kohta 2027. aastale järgnevaks perioodiks; kordab, et EIP taotletav lihtsustamine ei tohiks toimuda ELi vahendite haldamise usaldusväärsuse vähenemise hinnaga ega piirata kontrollivõimalusi, et võtta asjaomased osalejad vastutusele, nagu on sätestatud aluslepingutes;

Energiajulgeolek

9. märgib, et EIP toetab jätkuvalt energiavarustuskindlust, mis seisneb peamiselt elektrivõrkude ja piiriülese taristu tugevdamises, energianõudluse vähendamises energiatõhususe projektide abil ja vähese CO_2 heitega elektrienergia tootmise edendamises; rõhutab, et EIP on toetanud energiajulgeoleku uusi mõõtmeid, nagu tarbimiskaja ja energia salvestamine, ning toetanud energiasüsteemi ümberkujundamiseks vajalike kriitiliste toormete kestliku tarnimise arendamist;

10. kordab oma üleskutset võidelda energiaostuvõimetuse vastu ning tuletab meelde, et energiakriis võimendab inflatsioonisurvet, suurendab toiduga kindlustamatust ja survestab kodumajapidamiste eelarvet, ning kutsub EIPd üles kasutama õiglase ülemineku mehhanismi ja moderniseerimisfondi, et toetada piirkondi ja elanikkonda, keda energiasüsteemi ümberkujundamine mõjutab kõige enam; on teadlik, et paljud sektorid seisavad silmitsi üha suuremate probleemidega, mis on tingitud rohelise kokkuleppe eesmärkidega kohanemise ning energiakriisi ja inflatsiooni kiirenemise

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ning millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/523/oj).

tagajärgede ühismõjust; palub EIP-l suurendada oma jõupingutusi, et vähendada puhta tehnoloogia kapitalikulusid;

11. märgib, et 2023. aasta juulis suurendas EIP Grupp 2022. aasta oktoobris võetud kohustuse rahastamiseesmärke 30,0 miljardilt eurolt kuni 2027. aastani 45,0 miljardile eurole (REPowerEU+), et suurendada oma jõupingutusi ELi energiajulgeoleku toetamiseks;

12. rõhutab, et 2023. aastal rahastas EIP energiaprojekte ligikaudu 21,4 miljardi euro ulatuses, millest umbes 19,8 miljardit eurot kasutati ELis ja 1,6 miljardit eurot väljaspool seda;

13. usub, et vesinik ja selle derivaadid, eriti kui neid saadakse taastuvatest allikatest, võivad mängida rolli ELi süsinikuheite vähendamise eesmärkide saavutamisel ja fossiilkütustest sõltuvuse vähendamisel; palub EIP-l võtta endale keskne roll erasektori investeeringute kaasamisel;

Kaitse- ja julgeolekupoliitika

14. rõhutab, et 2024. aasta mais kiitis EIP direktorite nõukogu heaks EIP Grupi julgeoleku- ja kaitsealase tegevuskava, et suurendada toetust ELi julgeoleku- ja kaitsetööstusele; juhib tähelepanu sellele, et EIP toetust antakse julgeoleku- ja kaitsesektori VKEdele ning uuenduslikele iduettevõtjatele kahesuguse kasutuse põhimõtte alusel, säilitades nn usutava tsiviilotstarbelise kasutuse kriteeriumi, kuid loobudes tulude kontrollimisest;

15. rõhutab lisaväärtust, mida pakuvad EIP poolt julgeoleku- ja kaitseinvesteeringute kiirendamiseks vastu võetud uuenduslikud meetmed ning ühe akna süsteem, mis toimib nende klientide ja väliste sidusrühmade ühtse kontaktpunktina, kellele EIP pakub eksperdiabi, et hõlbustada juurdepääsu EIP Grupi toetusele;

16. on teadlik, et 2023. aasta juunis kiitis EIP heaks ELi julgeolekuinvesteeringuteks mõeldud Euroopa strateegilise julgeolekualgatuse eelarve suurendamise 6,0 miljardilt eurolt 8,0 miljardile eurole ajavahemikul 2022–2027, kaasates ka kosmose- ja küberturvalisuse sektori; julgustab EIPd tugevdama institutsioonilisi partnerlussuhteid ELi Kosmoseprogrammi Ameti ja teiste võimalike asjakohaste partneritega;

17. hindab EIP koostööd Euroopa Kaitseagentuuriga ja väljendab heameelt nende kahe asutuse vahelise vastastikuse mõistmise memorandumi ajakohastatud versiooni allkirjastamise üle 3. oktoobril 2024;

Sotsiaalne taristu ja elamumajandus

18. rõhutab, et eluasemete ostu- ja üürihinnad on viimastel aastatel märkimisväärselt tõusnud ning see vähendab paljudes ELi suurlinnades nende taskukohasust ja piirab nende kättesaadavust; väljendab heameelt selle üle, et sotsiaalse taristu toetamine lisati EIP Grupi kaheksa strateegilise prioriteedi hulka aastateks 2024–2027, ning nõustub, et investeeringud energiatõhusatesse, kestlikesse ja kättesaadavatesse eluasemetesse, tipptasemel tervishoidu ja haridusse on hädavajalikud selleks, et suurendada tootlikkust ning aidata kujundada tugev ja vastupanuvõimeline ühiskond;

19. on arvamusel, et koostöö kohalike ametiasutuste ja omavalitsuste ning kodanikuühiskonna esindajatega peaks soodustama sotsiaaleluruumide kättesaadavust; on teadlik, et EIP tegevuse tulemuslikkus elamumajanduse ja sotsiaalse taristu valdkonnas sõltub ka poliitiliste ja regulatiivsete takistuste kõrvaldamisest;

VKEde, keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate, iduettevõtjate ja kasvufirmade toetamine, kapitaliturgude liit ja Euroopa Investeerimisfondi roll

20. rõhutab, et VKEd, iduettevõtjad ja kasvufirmad on ELi majanduse jaoks üliolulised; juhib tähelepanu sellele, et need ettevõtjad seisavad silmitsi märkimisväärsete probleemidega rahastamisele, turgudele ja talentidele juurdepääsul ja see piirab nende kasvu; on seisukohal, et innovatsiooni, konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamise peamised tõukejõud on ettevõtluse kasv ja dünaamilisus; julgustab EIP Gruppi jätkama nende küsimustega tegelemist kohandatud rahastamisprogrammide, riski jagamise mehhanismide ja ettevõtjatele suunatud rahastamisvahendite kaudu;

21. usub, et tugevam kapitaliturgude liit hoogustab väärtpaberistamist ja elavdab riskikapitaliturge, mis võimaldab suurendada investeeringuid reaalmajandusse, ning et Euroopa kasvufirmade rahastamine Euroopa kapitaliga peaks olema prioriteet, nagu võib näha Euroopa tehnoloogialiidrite algatuse näitel, mis käivitati 2023. aasta veebruaris, et rahastada Euroopa paljulubavaid tehnoloogiaettevõtteid; märgib, et Euroopa tehnoloogialiidrite algatust täiendab Euroopa kasvufirmade algatus, mille eesmärk on tagada Euroopa kõrgtehnoloogiaettevõtetele oluline rahastus nende hilisemas arenguetapis;

22. tunnustab Euroopa Investeerimisfondi (EIF) ülesannet toetada Euroopa mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele; on veendunud, et Euroopa riskikapitali ökosüsteemi arendamisel tuleks laiendada EIFi tegevust;

23. tunnustab EIP Grupi poolt ainuüksi 2023. aastal ligikaudu 400 000 VKE-le ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjale antud toetust, mis hõlmas 31,1 miljardi euro ulatuses rahalisi vahendeid, sealhulgas laene ja tagatisi ettevõtjatele (millest 14,9 miljardit eurot kasutas EIF), mille tulemusel kaasati rohkem kui 134 miljardit eurot, ning märgib, et ta tegi selleks koostööd peaaegu 300 partnerasutusega kõikjal Euroopas;

24. tuletab meelde, et Euroopa tagatisfondi kasutamine lõpetati 2023. aastal ja selle väljamakseid, millega aidati VKEdel taastuda pandeemia negatiivsest mõjust, tehti ligikaudu 200 000 VKE-le kogu ELis; tuletab meelde varasemates resolutsioonides väljendatud muret otsustusprotsesside läbipaistvuse ja lõplikke toetusesaajaid puudutava teabe pärast;

25. märgib, et EIFi meetmed rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse valdkonnas hõlmavad toodete ja tehingutega seotud riskide hindamist, vastaspooltega seoses hoolsuskohustuse täitmist, omandistruktuuri ja võtmeisikute kontrollimist sanktsioone ja negatiivset meediakajastust silmas pidades, kõigile töötajatele kohustusliku koolituse kehtestamist ning Luksemburgi rahapesu andmebürooga lepingu sõlmimist mis tahes tuvastatud kahtlastest tehingutest teatamise ja järelmeetmete võtmise kohta;

Peamised poliitikavaldkonnad: ühtekuuluvus, kliimameetmed ja keskkonnasäästlikkus ning digiteerimine

26. hindab asjaolu, et oma ühtekuuluvussuunitluses aastateks 2021–2027 võttis EIP kohustuse eraldada vähemalt 40 % oma kogurahastamisest ELis aastatel 2022–2024 ühtekuuluvuspiirkondade projektidele ja et 2023. aastal moodustas selline rahastamine 42 % ELi antavate laenude kogumahust (võrreldes 40 %ga 2022. aastal); rõhutab, et vähem arenenud piirkondadele eraldatud EIP rahaliste vahendite osakaal kasvas 2022. aasta 24 %-lt 2023. aastal 26 %-le ehk 17,2 miljardi euroni, mis ületab tublisti EIP ühtekuuluvussuunitluses 2023. aastaks seatud 21 % eesmärki; kordab oma üleskutset, et EIP jätkaks selliste puuduste jälgimist ja analüüsimist, mis takistavad teatavatel piirkondadel või riikidel EIP rahalise toetuse ja abi kasutamist täiel määral;

27. tunnistab, et viimase 15 aasta jooksul on EIP nõustamisteenustega toetatud ühtekuuluvuspiirkondades rohkem kui 1 000 projekti; on seisukohal, et vähem arenenud ja üleminekupiirkondades tuleks pöörata rohkem tähelepanu teavitustegevusele ja rahastamisvõimaluste aktiivsele edendamisele;

28. märgib, et EIP on ühtekuuluvuspiirkondades võtnud rohkelt meetmeid tervishoiusektori toetamiseks, sealhulgas HERA Investi kaudu, mis on koostöös komisjoniga loodud 100 miljoni euro suurune tagatis, et toetada kõrgetasemelise teadus- ja arendustegevuse investeeringuid; julgustab EIPd edendama sihipäraseid investeeringuid ühtekuuluvuspiirkondade peamistesse süsteemsetesse võimaldavatesse teguritesse, nagu juurdepääs tervishoiule ja haridusele, sotsiaaleluruumid ja taskukohased eluasemed, digitaalne ühendatus ning linnade ja piirkondade kohalik rahastamine kas otselaenude (nt linnade raamlaen) või rahastamisvahendite kaudu, ning tuginema ELi sihttoetuste ja EIP laenude koostoimele, et säilitada piiriülene raudteeühendus, mis on ELi ühtse turu parema integratsiooni jaoks hädavajalik;

29. rõhutab, et ainuüksi 2023. aastal kiitis EIP heaks kliimameetmete toetamise 41,8 miljardi euro ja keskkonnasäästlikkuse rahastamise 25,1 miljardi euro ulatuses (2022. aastal vastavalt 35,1 miljardit eurot ja 15,9 miljardit eurot); märgib, et EIP rahastas kliimamuutustega kohanemist 2023. aastal kokku 2,7 miljardi euro ulatuses, mis vastab 6,4 %-le kõigist kliimameetmetest (võrreldes 1,9 miljardi euroga ehk 5,4 %-ga 2022. aastal); rõhutab, et kliimameetmete ja keskkonnasäästlikkuse rahastamise tervikuna moodustas 2023. aastal 60 % EIP rahastamise kogumahust;

30. väljendab heameelt selle üle, et EIP on lisanud põllumajanduse ja biomajanduse oma prioriteetide hulka; kordab, et põllumajandussektor seisab silmitsi üha suuremate probleemidega ning et ELi põllumajandustootjad peavad kohanema Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkidega, tulema toime energiakriisi mõjust tingitud häiretega ja kohanema kasvava inflatsiooniga; palub EIP Grupil suurendada oma osalust põllumajandussektoris;

31. hindab seda, et EIP on üks peamisi digiteerimise toetajaid ELis; julgustab EIPd suurendama oma toetust digivõrkudele ja edendama ELi autonoomiat olulisima tehnoloogia valdkonnas;

32. märgib, et küberturvalisuse sektoril on tähtis roll ettevõtjate ja valitsuste kaitsmisel üha kõrgetasemelisemate digitaalsete ohtude eest; väljendab heameelt julgeolekuinvesteeringute suurenemise üle 6 miljardilt eurolt 8 miljardile eurole, mida rahastatakse Euroopa strateegilise julgeolekualgatuse kaudu, et lahendada julgeolekuprobleeme, sealhulgas uues kosmosetööstuses;

EIP tegevus väljaspool ELi

33. rõhutab, et EIP Global pakkus oma teisel tegevusaastal rahastust 8,4 miljardi euro ulatuses (võrreldes 9,1 miljardi euroga 2022. aastal); märgib, et kuna EIP Globali kaudu kaetakse vaid 50 %ga projekti kogukuludest, tuleb investeeringuid korduvalt kaasrahastada arengut rahastavate asutuste ja mitmepoolsete arengupankade kaudu; palub EIP-l ja komisjonil investeerida siseauditi ja sõltumatu kontrolli funktsioonidesse, et tagada ELi mittekuuluvaid partnereid hõlmavate tehingute usaldusväärsus ja veatus;

34. rõhutab, et kõigi EIP sekkumiste puhul Ukrainas tuleb lähtuda ülesehituse peamisi eesmärke ning järgida täielikult Ukraina kavas sätestatud prioriteete ja meetodeid; märgib, et EIP suurendab ka edaspidi oma jõupingutusi pettuste ja korruptsiooni ennetamiseks, ärahoidmiseks ja uurimiseks seoses Ukrainas rakendatavate EIP Grupi projektidega; kordab oma üleskutset tagada Ukrainale antava finantsabi range tingimuslikkus, mis peaks võimaldama selget järelevalvet muu hulgas selliste reeglite kaudu nagu külastamisõigus ning teabele ja ruumidele juurdepääs;

35. usub, et EIP suurem roll annab lisaväärtust nii Ukraina ülesehitamisel ja laienemisprotsessis kui ka tulevastes partnerlustes ELi strateegia „Global Gateway“ tegevuskava ja naabruspoliitika raames ning kestliku arengu eesmärkide toetamisel; julgustab komisjoni tegema EIPga võimalikult tihedat koostööd, et suurendada ELi strateegilist autonoomiat, eelkõige energia ja tooraine valdkonnas;

36. rõhutab, et Ukraina toetamiseks on EIP alates Venemaaga 2014. aastal alanud konflikti algusest loonud rohkem kui 7 miljardi euro suuruse laenuportfelli; rõhutab, et 31. detsembri 2023. aasta seisuga oli EIP riskipositsioon (välja makstud ja veel välja maksmata) 5,750 miljardit eurot, mis on valdavalt kaetud välislaenude andmise volituse kohaste ELi tagatistega;

37. võtab teadmiseks paljud meetmed, mis on võetud Moldovas, et leevendada majanduslanguse ja energiakriisi mõju ning toetada riiki ELiga ühinemise poole liikumisel, ning Lääne-Balkani riikides, kus EIP Global investeeris 2023. aastal 1,2 miljardit eurot ning lisaks 700 miljonit eurot liiklusohutuse suurendamiseks ja raudteevõrkude parandamiseks; väljendab heameelt Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu vastuvõtmise üle 2024. aastal;

EIP aruandekohustuse struktuur

38. tuletab meelde, et EIP sisekontrollitegevust juhib peainspektsioon, mis koosneb kolmest aruandekohustusega seotud osakonnast – tegevuse hindamine, kaebuste lahendamise mehhanism ja pettuste uurimine –, millel on üksteist täiendavad ülesanded ning mis aitavad järjepidevalt tegeleda väidete ja kaebustega;

39. märgib, et EIP kaebuste lahendamise mehhanism (EIP-CM) käsitles 2023. aastal kokku 104 juhtumit (2022. aastal 97); märgib, et 2023. aastal saadi 60 uut kaebust (2022. aastal 54), millest 44 loeti vastuvõetavaks ja 29 olid seotud EIP rahastatud projektidega, millest 27 asusid väljaspool Euroopat;

40. märgib, et EIP hankevaidluste komitee on EIP sõltumatu komitee, mis tegeleb kaebustega, mis puudutavad EIP rahastatud projektidega seotud hankemenetlusi väljaspool ELi;

41. väljendab heameelt jõupingutuste üle, mida uurimisosakond on teinud, et teha koostööd ja kooskõlastada tegevust ELi pettustevastase võitluse struktuuri teiste osalistega, eelkõige Euroopa Pettustevastase Ameti ja Euroopa Prokuratuuriga, kellele suunati 37 % 2023. aastal uurimiseks esitatud juhtumitest (27 juhtumit 74st);

42. märgib, et uurimisosakond tegeleb pettuste ennetava avastamisega, kasutades pettuse ja usaldusväärsusega seotud riski hindamisvahendit ning hangete valdkonna korruptsiooniriski robotit, ning 2023. aastal tuvastati 24 läbivaatamise käigus sihtmärgid kolme täieliku ja põhjaliku ennetava usaldusväärsuse kontrolli läbiviimiseks;

43. peab kahetsusväärseks, et hoolimata Euroopa Parlamendi korduvatest üleskutsetest ei anta uurimisosakonna aastaaruandes piisavalt teavet käsitletavate juhtumite rahalise mahu, asjaomaste vahendite või volituste, projektiliikide, võetud leevendusmeetmete ning EIP teenuste ja vahendajate või partnerite rolli kohta nende juhtumite puhul või isegi asjaomaste liikmesriikide kohta; kordab oma üleskutset, et uurimisosakond läheks kaugemale mõne juhtuuringu pelgalt narratiivsest kirjeldusest, et anda väärtuslikku teavet selle kohta, mil määral kaitstakse finantshuve;

44. on teadlik, et EIP välistamispoliitikaga nähakse ette autonoomne välistamisprotsess, mis ei ole otsuste tegemise standardite, tulemuste ja õiguskaitsevahendite poolest täielikult samaväärne komisjoni varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemiga; kordab oma üleskutset, et komisjon teeks kindlaks võimalikud lüngad ja esitaks ettepanekuid õiguskaitsevahendite kohta, sealhulgas kiirendatud menetluse kohta EIP kõrvalejätmise otsuste jõustamiseks varajase avastamise ja menetlusest kõrvalejätmise süsteemi kaudu; märgib, et 2023. aastal välistati uurimisosakonna järeldustel põhinevate välistamismenetluste käigus viie ettevõtja osalemine EIP rahastatavas tegevuses viieks aastaks;

45. väljendab heameelt EIP Grupi sisekontrolliraamistiku poliitika heakskiitmise üle 2023. aastal; julgustab panka tegutsema kooskõlas auditikomisjoni märkustega, mille kohaselt peaksid nii siseaudit kui ka sisekontrolliraamistik muutuma grupi funktsioonideks;

46. märgib, et kolmas kaitseliin on EIP sõltumatu välisaudiitor; juhib tähelepanu sellele, et audiitorite ja ülesannete pidev rotatsioon võimaldab leida uusi vaatenurki, ning märgib seetõttu, et EIP välisaudiitorit tuleks korrapäraselt vahetada, kuid tema volitusi pikendati 2027. aastani ja ta on olnud EIP Grupi audiitor alates 2009. aastast;

47. hindab asjaolu, et EIP Grupi riskijuhtimisraamistik ja EIP Grupi kord poolaastas koostatavad riskijuhtimise avalikustamisaruanded on tulemuslikud ning kooskõlas Euroopa Pangandusjärelevalve nõuete ja tehniliste standarditega;

48. mõistab, et kooskõlas ELi muutuvate vajadustega kiitsid ELi institutsioonid 2024. aastal heaks EIP juhatajate nõukogu kavandatud muudatuse põhikirjas, millega muudetakse

EIP finantsvõimendusmäära[3] seadusjärgset piirangut ja tõstetakse see 250 %-lt 290 %-le, et võimaldada EIP-l investeerida rohkem ilma tema omakapitali baasi suurendamata;

49. on seisukohal, et muudetud finantsvõimendusmäär sillutab teed suuremate riskide võtmisele; tunnistab, et investeeringud taastuvenergiasse ja kestlikku taristusse ning uuenduslikku tehnoloogiasse on ELi konkurentsivõime jaoks olulised, kuid sageli kaasnevad nendega ebakindlate tulude tõttu suuremad riskid; juhib tähelepanu sellele, et suuremal määral riskide võtmine võib suurendada EIP tulude volatiilsust, kuid märgib, et EIP-l on kapitalipuhvrid (2023. aastal olid reservid üle 56 miljardi euro võrreldes 36 miljardi euroga 2014. aastal), mis võimaldaksid tal laiendada riskidega seotud tegevust;

50. on mures akutootja Northvolt AB olukorra pärast, kelle tegevust on peetud rohepöörde protsessis väga tähtsaks; märgib, et Northvolt saab kasu märkimisväärsest EIP laenupaketist, mis ületab veidi 942,6 miljoni eurot ja mis on osa gigatehase asukoha laiendamiseks kaasatud laenupõhisest rahastusest;

51. rõhutab, et gigatehase laiendamine pidi eelduste kohaselt suurendama akude iga-aastast tootmisvõimsust ja oli üleilmse konkurentsivõime jaoks strateegilise tähtsusega; usub, et EIP sekkumine sellesse tegevusse oli kooskõlas tema ülesannete ja ELi strateegiatega selles sektoris;

52. palub komisjonil algatada sisekontrolli, et kontrollida selle juhtprojekti ebaõnnestumise põhjuseid ja tausta ning õppida sellest kogemusest, et vältida sarnase olukorra kordumist või võimaldada selle varajast avastamist;

53. on seisukohal, et ELi toetuse suurim lisaväärtus seisneb uuenduslikesse ettevõtetesse suurema riskiga investeeringute tegemise edendamises, ELi strateegiliste ettevõtete laiendamises ja pikaajaliste üleminekuprojektide võimaldamises, mis ei saa rahastamisvahendeid erasektorist; usub, et oma eesmärkide tulemuslikuks taotlemiseks innovatsiooni ja konkurentsivõime valdkonnas tuleks programmis „InvestEU“ keskenduda suurema riskiga ja ulatuslikumate investeeringute rahastamisele ning EIP Grupp peaks võtma ette rohkem ja suuremaid kõrge riskitasemega projekte, ühendades InvestEU vahendite riski säilitamisele suunatud kasutamise samaväärse suunitlusega EIP Grupi enda rahaliste vahendite kasutamisel;

54. on teadlik sellest, et EIP halduskomitee liikmed töötavad oma päritoluriigis sageli enne ametnikena, kui nad alustavad EIP ametiaega, mis kestab tavaliselt kaks kuni kuus aastat, ja et neil on seetõttu õigus kasutada ooteaja jooksul (mida on pikendatud 24 kuuni pärast nende ametiaja lõppu EIPs) teatavatel tingimustel kutsealase arengu võimalusi; märgib, et halduskomitee liikmetel palutakse teavitada eetika- ja vastavuskomisjoni ning taotleda võimalikult kiiresti heakskiitu mis tahes läbirääkimisteks seoses edaspidise tööga;

55. tuletab meelde Euroopa Parlamendi korduvaid üleskutseid EIPs huvide konfliktide vältimiseks mõeldud mehhanismi tugevdamiseks ja selliste juhtumite tulemuslikumaks käsitlemiseks ning selliste tingimuste kindlaks määramiseks, mille kohaselt EIP asepresidendid võivad osaleda oma päritoluriigis tehtavaid tehinguid käsitlevate otsuste

[3] Finantsvõimendusmäär näitab seda, kui palju EIP saab anda laene võrreldes oma omavahenditega.

vastuvõtmisel, ning nõuab kindlalt, et nende küsimustega tegeletaks halduskomitee käitumisjuhendi tulevasel läbivaatamisel;

56. juhib tähelepanu sellele, et 31. oktoobril 2023. aastal juhtumi 611/2022/KR kohta tehtud otsuses leidis Euroopa Ombudsman, et endine asepresident osales oma päritoluriigis EIP ja riikliku tugipanga[4] vaheliste rahastamislepingute heakskiitmisel nädalatel, mis eelnesid tema ametisse nimetamisele selle riikliku tugipanga tegevjuhina, hoolimata EIP vastavusbüroo vanemametniku soovitusest vältida igasuguseid tehinguid selle pangaga, kuni tema ametisse nimetamise menetlus on veel pooleli; mõistab, et kõnealune juhtum leidis aset enne, kui jõustus praegune halduskomitee käitumisjuhend, mis sisaldab nüüd konkreetseid sätteid halduskomitee liikmete edaspidise töö kohta;

57. täheldab, et leevendusmeetmed, nagu vahendite sihtotstarbelise kasutamise tagamine ja ooteaeg, on kõige tavalisemad ettevaatusabinõud, mida kasutatakse nn pöördukse efekti käsitlemisel, ning mõistab, et selliseid meetmeid rakendavad ja järgivad halduskomitee liikmed, sealhulgas need, kellest on hiljuti meedias räägitud;

Kontroll, läbipaistvus ja järelevalve

58. peab kahetsusväärseks, et Euroopa Kontrollikoda (kontrollikoda) ei saa endiselt täielikku juurdepääsu kõigile EIP tehingutega seotud andmetele; on seisukohal, et kontrollikojal peaks olema õigus pääseda ligi kogu teabele, mis on vajalik selleks, et hinnata põhjalikult ja ammendavalt kõiki EIP tehinguid, mis on kavandatud ja tehtud ELi poliitika rakendamiseks; palub kontrollikojal kontrollida oma võimaluste piires täies ulatuses kõiki tehinguid, mis on mingil määral seotud ELi eelarvega;

59. märgib, et peamised asjakohased auditiülesanded on usaldatud EIP auditikomisjonile, mis on täiesti sõltumatu organ; usub, et kvalifitseeritud välisesindajate osalemine auditikomisjoni konkreetsetes ülesannetes võib suurendada auditikomisjoni analüüside objektiivsust;

60. märgib, et EIP läbipaistvuspoliitikas on saavutatud kompromiss avatuse põhimõtte ja tundliku teabe kaitsmise vajaduse vahel; märgib, et poliitikameetmetes osutatakse sellele, millist teavet tuleks avaldada ennetavalt ja millal – näiteks nähakse ette, et projektide kokkuvõtted tuleks avaldada vähemalt kolm nädalat enne seda, kui EIP direktorite nõukogu arutab projekti rahastamise heakskiitmist – ning sätestatakse asjakohased erandid;

61. märgib, et 2023. aastal kiitis EIP direktorite nõukogu heaks 449 projekti ja et peaaegu kõik (94 %) projektide kokkuvõtted avaldati ja enamikul juhtudel (57 %) tehti seda enne heakskiitmist; märgib, et kõik finantsvahendajate kaudu tehtud EIP tehingud on avaldatud EIP veebisaidil ja EIP esitab taotluse korral üksikasjad;

62. tuletab meelde, et kõik EIP dokumendid on nende avalikustamise eelduse kohaselt kõigile kättesaadavad; rõhutab, et kõiki taotlejaid tuleks ette teavitada sellest, et üldsusele antakse võimalikult laiulatuslik juurdepääs dokumentidele ja mis tahes põhjused sellest keeldumiseks peaksid põhinema üksnes eranditel;

[4] Riiklikud tugipangad on finantsvahendajad EIP ja EIP investeeringutest kasu saavate väikesemahuliste projektide vahel.

63. kordab, et struktureeritumat dialoogi Euroopa Parlamendi ja EIP vahel saaks edendada koostöömemorandumi vastuvõtmise kaudu; tunnustab sellega seoses EIP enneolematult ulatuslikku koostööd Euroopa Parlamendiga käesoleva resolutsiooni ettevalmistamisel, märkides, et see on avatuse ja läbipaistvuse käegakatsutav näide;

Parlamendi soovituste põhjal võetud järelmeetmed

64. palub EIP-l anda jätkuvalt aru Euroopa Parlamendi varasemate soovituste seisu kohta, eelkõige seoses saavutatud tulemuste ning oma prioriteetide ja ELi poliitika rakendamiseks võetud meetmete mõjuga ning meetmetega, mida on võetud huvide konfliktide, pettuste, korruptsiooni ja muus vormis võimaliku väärkäitumise vastu võitlemise tõhustamiseks;

°

° °

65. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning palub nõukogul ja EIP direktorite nõukogul korraldada resolutsioonis esitatud parlamendi seisukohtade üle arutelu.